hallitusneuvos Maija Iles

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt hallituksen esityksen HE 181/2026 vp käsittelyn yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriön arviota siitä, voitaisiinko valvontalain 19 §:ää täydentää säännöksellä ilmoitusmenettelystä, joka koskisi rekisteröidyn palveluntuottajan toiminnan aloittamista toisen palveluntuottajan rekisteröidyssä toimipisteessä. Ilmoitusmenettelyn edellytyksenä olisi, että tuotettavat palvelut kuuluvat sekä aloittavan palveluntuottajan rekisteröityyn palvelutoimintaan että vastaanottavan toimipisteen rekisteröintiin. Toiminta katsottaisiin rekisteröidyksi ilmoituksen saavuttua valvontaviranomaiselle, ja palvelutuotannon voisi aloittaa ilman erillistä rekisteröintipäätöstä. Palveluntuottajien muut lakisääteiset velvollisuudet ja viranomaisen toimivaltuudet valvoa toimintaa säilyisivät ennallaan. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on toimittanut ministeriölle luonnoksen uudeksi 19 §:n 2 momentiksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että ehdotetun kaltainen sääntely sopisi asiallisesti paremmin valvontalain 5 §:ään, jossa säädetään oikeudesta tuottaa sosiaali- ja terveyspalveluja. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan toiminnan aloittamisen tai muutoksen toteuttamisen edellytyksenä on, että palvelutoiminnan rekisteröinnistä tai sen muutoksesta on tehty saman lain 21 §:ssä tarkoitettu päätös. Ministeriön näkemyksen mukaan poikkeuksesta tähän pääsääntöön tulisi säätää samassa pykälässä, vastaavasti kuin 3 ja 4 momentissa säädetään yksin toimivia palveluntuottajia koskevan väliaikaisen poikkeusmenettelyn osalta.

Ehdotus johtolauseen muutokseksi (muutos lihavoituna):

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 8 kohta, 9 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 2 momentin 9 kohta, 18 §:n 2 momentti, 24 §:n 1 momentti, 26 §:n 4 momentti, 27 §:n 3 momentti, 34 §:n 4 momentti, 45 §:n 1 ja 5 momentti, 52 §:n 1 momentti sekä 56 §,

sellaisina kuin niistä ovat 45 §:n 1 ja 5 momentti laissa 766/2025, 52 §:n 1 momentti laissa 525/2026 ja 56 § laissa 964/2024, sekä

lisätään 1 §:ään uusi 4 momentti, 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 766/2025, väliaikaisesti uusi 3 ja 4 momentti **sekä uusi 5 momentti**, 9 §:ään uusi 4 momentti, 24 §:ään uusi 3 ja 4 momentti sekä lakiin uusi 47 a § seuraavasti:

Ehdotus uudeksi 5 §:n 5 momentiksi:

5 § Oikeus tuottaa sosiaali- ja terveyspalveluja

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, palveluntuottaja, joka on Soterissa ja jonka palveluyksikkö on Soterissa 21 §:n mukaisesti, voi ilmoitettuaan asiasta valvontaviranomaiselle aloittaa sille aikaisemmin 16 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti palveluyksikön palvelupisteeseen rekisteröityjen ja toiminnassa olevien palvelujen tuottamisen sellaisessa uudessa palvelupisteessä, jossa tuotetaan vastaavia palveluja ja joka on jo rekisteröity toisen palveluntuottajan palveluyksikköön tai jossa julkinen palveluntuottaja toimii. Toiminnan aloittamisen edellytyksenä on, että toiminnassa ei tapahdu muita muutoksia lukuun ottamatta sitä, että palveluntuottaja liittyy käyttämään uuden palvelunpisteen asiakas- tai potilastietojärjestelmää. Ilmoituksessa on

hallitusneuvos Maija Iles

yksilöitävä ilmoituksen tekevän palveluntuottajan ja tämän palveluyksikön lisäksi se palvelupiste taikka ne julkisen palveluntuottajan tilat, joissa palvelun tuottaminen aloitetaan, palvelupistettä tai tiloja hallinnoiva palveluntuottaja sekä mitä asiakas- tai potilastietojärjestelmää palveluntuottaja käyttää uudessa palvelupisteessä.

Ehdotus voimaantulosäännökseksi (muutos lihavoituna):

Tämä laki tulee voimaan 1. päivänä tammikuuta 2027. **Sen 5 §:n 5 momenttia sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä syyskuuta 2027.** Tämän lain 5 §:n 3 ja 4 momentti on voimassa vuoden 2030 loppuun. Tämän lain 5 §:n 3 momentin nojalla toimintansa aloittanut palveluntuottaja saa jatkaa toimintaa 31 päivän 86 joulukuuta 2030 jälkeen siihen saakka, kunnes tällä lailla muutettavan lain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu rekisteröintipäätös on tehty.

Säännöskohtaiset perustelut:

5 §. *Oikeus tuottaa sosiaali- ja terveyspalveluja.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka tarkoituksena on mahdollistaa jo rekisteröidylle palveluntuottajalle sellaisen toisen rekisteröidyn palveluntuottajan palveluyksikköön kuuluvan palvelupisteen tai sellaisten julkisen palveluntuottajan tilojen käyttöönotto, joissa tuotetaan jo ennestään vastaavia palveluja. Palvelupistettä ei ole laissa erikseen määritelty, vaan kyseessä on rekisteritekninen apukäsite, jolla osoitetaan se tosiasiallinen paikka, jossa tai josta käsin palveluyksikköön rekisteröityjä palveluja tuotetaan asiakkaalle tai potilaalle. Palveluyksikkö voi koostua yhdestä tai useammasta palvelupisteestä. Palvelupiste voi olla fyysinen toimipiste tai esimerkiksi liikkuva palvelu. Palvelunpisteen palveluja voidaan tuottaa myös pelkästään potilaan tai asiakkaan kotona, jolloin palvelupisteen tietoihin merkitään rekisteröinnin yhteydessä ne toimintakunnat, joiden alueella kotiin annettavia palveluita on tarkoitus tuottaa.

Säännöksessä tarkoitetuissa tilanteissa voisi olla kyse esimerkiksi yksityisenä elinkeinonharjoittajana lääkärikeskuksessa vastaanottoa pitävästä ammattihenkilöstä, joka haluaa siirtää tai laajentaa vastaanottotoimintansa saman lääkärikeskuksen toiseen palvelupisteeseen tai kokonaan toiseen lääkärikeskukseen. Kyseessä olisi sellaisen palvelupisteen käyttöönotto, jonka asianmukaisuus on arvioitu jo aiemmin toisen palveluntuottajan palveluyksikön ja palveluyksikköön kuuluvan palvelupisteen rekisteröintiä koskevan hakemuksen käsittelyn yhteydessä. Kyse voisi myös olla esimerkiksi hyvinvointialueelle ns. ammatinharjoittajamallin mukaan palveluja tuottavasta yksityisestä elinkeinonharjoittajasta, joka haluaisi laajentaa toimintaansa hyvinvointialueen muihin tiloihin tai muille hyvinvointialueille. Julkiset palveluntuottajat rekisteröidään vasta laissa säädetyn siirtymäajan jälkeen. Ne ovat lain 56 §:n mukaisesti saaneet lain voimaantulon jälkeen jatkaa toimintaansa noudattaen valvontalain säännöksiä. Ehdotetun säännöksen mukaan toiminnan aloittaminen uudessa palvelupisteessä olisi mahdollista myös tilanteessa, joissa kyseisissä tiloissa olisi ajankohtaisesti julkisen palveluntuottajan vastaavaa palvelutoimintaa.

Kysymyksessä voisi olla palvelupisteen muutto, jolloin jo rekisteröity toiminta siirtyisi sellaisenaan ja muuttumattomana uuteen paikkaan ja toiminta aiemmassa palvelupisteessä päättyisi. Kyse voisi myös olla rekisteröidyn toiminnan monistamisesta tai laajentamisesta sellaisenaan uuteen palvelupisteeseen tai julkisen palveluntuottajan tiloihin. Tilanteessa, jossa rekisteröidyssä toiminnassa ei tapahtuisi muita muutoksia, ei jo entuudestaan rekisteröidyn palvelupisteen käyttöönottoon tai sellaisten tilojen käyttöönottoon, joissa julkinen palveluntuottaja tuottaa ajankohtaisesti vastaavia palveluja, sisältyisi sellaisia

asiakas ja potilasturvallisuuden riskejä, joiden vuoksi palvelupiste ja siihen mahdolliset kuuluvat toimitilat tulisi arvioida uudestaan.

Säännös koskisi ainoastaan toiminnassa olevassa palveluyksikössä tuotettavia palveluja eikä se mahdollistaisi keskeytetyn toiminnan siirtoa tai laajentamista uuteen palvelupisteeseen. Palveluyksikön toiminta voidaan keskeyttää joko viranomaisen määräyksestä tai palveluntuottajan omasta aloitteesta. Rekisterissä keskeytyksen luonnetta ei nykytilassa erotella. Tämän vuoksi edellytys siitä, että palveluyksikkö on toiminnassa, poissulkisi säännöksen soveltamisalasta sekä viranomaisen määräyksestä että palveluntuottajan omasta aloitteesta keskeytetyt palveluyksiköt.

Toiminnan aloittaminen ehdotetun säännöksen nojalla olisi mahdollista vain, jos toiminnassa ei tapahdu uuden palvelupisteen käyttöönoton lisäksi muita muutoksia. Tällaisia muita muutoksia ovat esimerkiksi palveluyksikön vastuuhenkilöä koskevat muutokset ja muutokset palveluntuottajan tuottamissa palveluissa tai palveluiden asiakasryhmässä. Edellä kuvattuihin muutoksiin sovellettaisiin voimassa olevaa sääntelyä ja menettelyjä. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että palveluntuottaja voisi aloittaa toimintansa uudessa palvelupisteessä muuttumattomana, ja sen tulisi hakea muille muutoksille rekisteröintiä tai ilmoittaa muista muutoksista erikseen valvontaviranomaiselle voimassa olevan lain ja käytäntöjen mukaisesti.

On kuitenkin muutoksia, jotka voivat seurata uuden palvelupisteen käyttöönotosta. Tällainen on esimerkiksi palvelupisteessä käytössä oleva asiakas- tai potilastietojärjestelmä, joka toisen palveluntuottajan palvelupisteessä toimintansa aloittavan palveluntuottajan tulisi ottaa käyttöön muun muassa asiakas- ja potilastietojen kirjaamiseksi. Tällainen muutos ei olisi esteenä säännöksen soveltamiselle. Asiakastietojen käsittelyyn sovellettaisiin muutoin asiakastietolain säännöksiä.

Uuden palvelupisteen käyttöönotto säännöksen osalta kyseeseen tulevissa tilanteissa ei lähtökohtaisesti edellyttäisi viranomaisen harkintaa tai tietojen tarkistamista eikä siitä tehtäisi lain 21 §:ssä tarkoitettua päätöstä vaan viranomainen veisi ilmoituksen saatuaan tiedon uudesta palvelupisteestä rekisteriin ja ilmoittaisi tästä palveluntuottajalle. Ilmoituksen käsittely olisi kuitenkin maksullista. Maksu määräytyisi kulloinkin voimassa olevan valvontaviranomaisen maksuja koskevan sääntelyn mukaisesti.

Voimaantulo. Ehdotettu laki tulisi voimaan 1.1.2027. Uutta 5 §:n 5 momenttia sovellettaisiin kuitenkin vasta 1.9.2027. Tämä johtuu säännöksen käytännön soveltamisen edellyttämistä tietojärjestelmämuutoksista.